

Klimat inwestycyjny w Polsce w ocenie firm amerykańskich

**Raport Amerykańskiej Izby
Handlowej w Polsce
i KPMG w Polsce**

Grudzień 2020

KPMG.pl

Spis treści

Słowo wstępne AmCham	4
Słowo wstępne KPMG	5
Najważniejsze wnioski	6
Współpraca polsko-amerykańska	8
Plany inwestycyjne firm amerykańskich w Polsce w perspektywie najbliższych 3 lat	10
Klimat inwestycyjny w Polsce zdaniem firm amerykańskich	13
I. Sytuacja makroekonomiczna	14
II. Instytucje publiczne	16
III. Rynek pracy	20
IV. Rynek kapitałowy	23
V. Edukacja	24
VI. Infrastruktura	26
VII. Rynek zbytu	29
VIII. Innowacyjność	31
Wpływ pandemii COVID-19 na działalność firm amerykańskich w Polsce	34
O badaniu	36
Informacje o uczestnikach badania	36

Słowo wstępne AmCham

Szanowni Państwo!

Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich jest jednym z najważniejszych sił napędowych dla gospodarki, a zainteresowanie inwestorów odzwierciedlone w wartościach napływającego kapitału, to efekt wielu dynamicznie zmieniających się uwarunkowań. Niemniej, takiej dynamiki wydarzeń ostatnich miesięcy nie przewidywaliśmy rozpoczynając na początku 2020 r. pierwszą edycję niniejszego badania. Chcieliśmy wówczas rozpoznać jak inwestorzy amerykańscy oceniają perspektywy rozwoju w naszym kraju i jakie widzą szanse oraz zagrożenia dla swojej działalności w perspektywie najbliższych trzech lat.

Kolejne miesiące przyniosły gruntowną zmianę warunków dla biznesu. Pandemia COVID-19 stała się numerem jeden zarówno na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa, jak i dla całej gospodarki. Wiele biznesów stanęło na krawędzi swoich możliwości funkcjonowania coraz częściej spoglądając w stronę administracji państwowej z nadzieją na wsparcie. Ten trudny czas zmienił nie tylko codzienne aktywności, ale zweryfikował również plany co do przyszłości. Upewniło nas to w przekonaniu, że powinniśmy raz jeszcze zapytać nasze firmy, jak widzą swoją przyszłość na polskim rynku.

Po drugiej edycji badania, którą przeprowadziliśmy w październiku 2020 r. wiemy, że skutki gospodarcze pandemii w większości ankietowanych firm nie wywołały szczególnie istotnych zmian co do planów rozwoju biznesu w Polsce. Wyniki naszego badania pokazały, że przedsiębiorstwa amerykańskie działające w naszym kraju planują swój rozwój poprzez zwiększenie mocy produkcyjnych, otwieranie oddziałów sprzedażowych, a co za tym idzie – dotychczasowy potencjał ponad ćwierć miliona miejsc pracy w firmach amerykańskich w Polsce ponownie wzrośnie.

Współpraca polsko-amerykańska ma na tyle ugruntowane i silne fundamenty, że mimo recesji i ostrożności w kształtowaniu długoterminowych planów, najbliższe lata, zdaniem wielu, przyniosą rozwój relacji gospodarczych pomiędzy Polską i Stanami Zjednoczonymi.

Mamy nadzieję, że nasze analizy będą, również dla Państwa, stanowiły źródło interesujących informacji o planach firm amerykańskich w Polsce.

Dorota Dąbrowska-Winterscheid
Dyrektor Zarządzająca

Amerykańska Izba Handlowa w Polsce

Słowo wstępne KPMG

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce najnowszy raport KPMG w Polsce i Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce, który przedstawia najbardziej aktualne plany rozwoju amerykańskich przedsiębiorców w Polsce w perspektywie nadchodzących 3 lat i prognozowany klimat inwestycyjny w Polsce.

Pierwotnie raport planowaliśmy wydać w pierwszej połowie roku, aby podsumować 30-lecie współpracy gospodarczej pomiędzy Polską i Stanami Zjednoczonymi oraz przedstawić plany rozwojowe firm na najbliższe lata. Wybuch pandemii COVID-19 w marcu br. oraz negatywne skutki gospodarcze z nim związane spowodowały konieczność weryfikacji przez firmy wcześniej przyjętych założeń oraz dostosowania prowadzonego biznesu do nowej rzeczywistości. Ten niewątpliwie trudny czas, obfitujący w wiele wyzwań oraz charakteryzujący się dużą niepewnością wymusił konieczność rewizji planów, strategii i rozwoju działalności. Z uwagi na powyższe, w październiku przeprowadziliśmy drugą turę badania nt. prognozowanego klimatu inwestycyjnego w Polsce. Dzięki temu, w niniejszej publikacji porównujemy nastroje firm z początku roku oraz października br. Zdobyta w ten sposób wiedza, pozwala nam przedstawić najbardziej aktualną ocenę warunków funkcjonowania w Polsce firm z kapitałem amerykańskim w perspektywie najbliższych 3 lat.

Z przeprowadzonego badania wynika, że amerykańskie przedsiębiorstwa działające na polskim rynku dość dobrze radzą sobie z negatywnymi skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19. 6 na 10 przedsiębiorstw działających nad Wisłą przyznało, że pandemia nie wymusiła na nich dotychczas zmiany planowanego rozwoju firmy w Polsce lub wprowadzone przez nich zmiany były mało istotne. Dodatkowo większość przebadanych firm uważa, że w branżach, w których działają ich spółki w ciągu kolejnych 3 lat współpraca między Polską i Stanami Zjednoczonymi będzie się rozwijała. Pozytywnym sygnałem jest fakt, że pomimo negatywnych skutków wywołanych pojawieniem się koronawirusa, większość amerykańskich przedsiębiorców zamierza rozwijać swoją działalność w Polsce. W planach firmy mają przede wszystkim zwiększanie zatrudnienia, podnoszenie zdolności produkcyjnych, otwieranie nowych zakładów, fabryk lub biur sprzedaży.

Chciałabym podziękować wszystkim firmom, które wzięły udział w badaniu. Mam nadzieję, że lektura publikacji dostarczy Państwu wielu ciekawych spostrzeżeń na temat działalności amerykańskich inwestorów w Polsce.

Stacy Ligas
Senior Partner, CEO
KPMG w Polsce

Najważniejsze wnioski

WPŁYW PANDEMII NA FIRMY AMERYKAŃSKIE W POLSCE

Firmy amerykańskie działające w Polsce dość dobrze radzą sobie ze skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19. 6 na 10 przedsiębiorstw działających nad Wisłą przyznało, że pandemia COVID-19 nie wymusiła na nich zmiany planów rozwoju firmy w Polsce lub wprowadzone zmiany były mało istotne. Zaledwie 9% firm wprowadziło zmiany, których charakter był bardzo istotny. W wyniku pojawienia się pandemii COVID-19 oraz negatywnych skutków gospodarczych, jakie pandemia ze sobą niesie, blisko połowa ankietowanych amerykańskich firm obecnych na polskim rynku oczekuje od administracji państwowej większego wsparcia.

PLANY INWESTYCYJNE FIRM

Zdaniem 66% firm z kapitałem amerykańskim w branży, w której działają, w nadchodzących 3 latach rozwinie się współpraca polsko-amerykańska. Przedsiębiorstwa działające na polskim rynku planują przede wszystkim zwiększać swoje moce produkcyjne, otwierać nowe biura sprzedaży, zatrudniać nowych pracowników oraz przejmować inne podmioty na rynku.

UWARUNKOWANIA MAKROEKONOMICZNE

Ponad połowa firm z kapitałem amerykańskim uważa, że wzrost gospodarczy w nadchodzących 3 latach ulegnie pogorszeniu lub zdecydowanemu pogorszeniu. Wybuch pandemii COVID-19 spowodował, że obecnie więcej firm niż na początku roku uważa, że wzrost gospodarczy ulegnie zdecydowanemu pogorszeniu. Jednocześnie większość respondentów uważa, że w ciągu 3 lat pogorszą się lub zdecydowanie pogorszą obciążenia fiskalne dla przedsiębiorców.

INSTYTUCJE PUBLICZNE

1/3 firm z kapitałem amerykańskim na polskim rynku zarówno przed wybuchem pandemii COVID-19, jak również w trakcie jej trwania uznała, że rola firm w tworzeniu prawa ulegnie osłabieniu w perspektywie nadchodzących 3 lat. Respondenci obawiają się również pogorszenia efektywności przepisów prawnych. Nadchodzące lata w ocenie firm amerykańskich nie przyniosą również poprawy w zakresie biurokracji w prowadzeniu biznesu. Zdecydowanie bardziej pozytywnie firmy oceniają znaczenie e-usług. 85% ankietowanych jest przekonanych, że e-usługi oferowane przez administrację będą się poprawiały.

RYNEK PRACY

Przed wybuchem pandemii 37% firm amerykańskich wyrażało obawę, że w perspektywie nadchodzących lat dostępność pracowników w Polsce może się pogorszyć. Obecnie uległo to zmianie – blisko 40% respondentów uważa, że dostępność pracowników poprawi się. Jednocześnie więcej firm niż przed pandemią wyraża opinię, że kwalifikacje pracowników w ciągu 3 lat będą się poprawiały. Wybuch pandemii w opinii respondentów może zahamować wzrost kosztów pracy. Firmy częściej niż przed pandemią spodziewają się, że koszty pracy pozostaną na niezmiennym poziomie lub ulegną zmniejszeniu.

EDUKACJA

Zarówno przed wybuchem, jak i w trakcie trwania pandemii, 47% firm z kapitałem amerykańskim uznało, że jakość kształcenia w Polsce w nadchodzących latach nie zmieni się. Od momentu wybuchu pandemii COVID-19 zmniejszył się odsetek respondentów uważających, że jakość kształcenia ulegnie poprawie na rzecz tych, którzy spodziewają się pogorszenia jakości nauki w naszym kraju w perspektywie najbliższej przyszłości. Jednocześnie firmy obecnie częściej niż na początku roku uważają, że poziom współpracy biznesu z uczelniami pozostanie bez zmian.

RYNEK ZBYTU

W trakcie trwania pandemii COVID-19 36% firm z kapitałem amerykańskim działających w Polsce spodziewa się pogorszenia lub zdecydowanego pogorszenia popytu w nadchodzących 3 latach. Podobny odsetek firm oczekuje pogorszenia sytuacji związanej z popytem zagranicznym. Co trzecia firma prognozowała spadek popytu na produkty i usługi za granicą już przed pojawieniem się pandemii COVID-19. Jednocześnie firmy wydają się być podzielone w kwestii dostępu do rynków zagranicznych – 32% spodziewa się, że w perspektywie 3 lat sytuacja ulegnie poprawie lub zdecydowanej poprawie, z kolei 26% respondentów prognozuje gorszy dostęp do rynków zagranicznych.

INNOWACYJNOŚĆ

Zdaniem firm biorących udział w badaniu wybuch pandemii COVID-19 nie wpłynie negatywnie na ochronę własności intelektualnej w Polsce. Blisko 70% respondentów bez względu na moment przeprowadzania badania uznało, że w ciągu 3 lat sytuacja związana z ochroną własności intelektualnej pozostanie na niezmiennym poziomie. Podobnie pandemia COVID-19 nie będzie miała negatywnego wpływu na system wspierania innowacyjności. Blisko 6 na 10 firm uważa, że system wspierania innowacyjności w Polsce nie ulegnie zmianie, a 1/3 respondentów spodziewa się poprawy systemu wsparcia innowacyjności.

Współpraca polsko-amerykańska

Zgodnie z danymi opublikowanymi w raporcie Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce i KPMG w Polsce pt. „30 lat inwestycji amerykańskich w Polsce” Stany Zjednoczone są drugim najważniejszym źródłem kapitału zagranicznego w naszym kraju. Odpowiadają za 11% wartości wszystkich zagranicznych inwestycji bezpośrednich, a inwestycje amerykańskich firm równe są 4% wartości polskiego PKB. Szacowana przez AmCham faktyczna wartość inwestycji amerykańskich w Polsce wyniosła 62 mld USD na koniec 2018 roku. Obecnie w Polsce działa ponad 1,5 tys. firm z kapitałem amerykańskim, które zatrudniają ok. 267 tys. pracowników, a wliczając w to zatrudnienie pośrednie, liczba pracowników amerykańskich firm w Polsce może wynosić nawet 309 tys. osób. Według oficjalnych danych, obroty handlowe pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi osiągnęły w 2018 roku wartość 21,6 mld USD.

Wybuch pandemii COVID-19 spowodował, że gospodarki na całym świecie stanęły przed zagrożeniem przerwania łańcuchów dostaw, spadku konsumpcji, zamrożenia wielu gałęzi przemysłu, a nawet wstrzymania produkcji. Skala recesji w obliczu drugiej fali epidemii z jaką obecnie mamy do czynienia pozostaje niewiadomą. W tym kontekście jako pozytywną wiadomość można odebrać prognozowany przez amerykańskich przedsiębiorców rozwój współpracy polsko-amerykańskiej w ciągu najbliższych trzech lat. W grupie badanych firm aż 2/3 z nich uważa, że w najbliższym czasie współpraca między Polską i Stanami Zjednoczonymi w branżach, w których działają będzie się rozwijała. Tylko 1/3 firm biorących udział w badaniu, bez względu na pojawienie się pandemii uważa, że współpraca w ich branży w ciągu 3 lat nie będzie się rozwijać.

Czy w branży, w której działa firma w ciągu najbliższych 3 lat rozwinie się współpraca polsko-amerykańska?

Tak

Nie

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

Plany inwestycyjne firm amerykańskich w Polsce w perspektywie najbliższych 3 lat

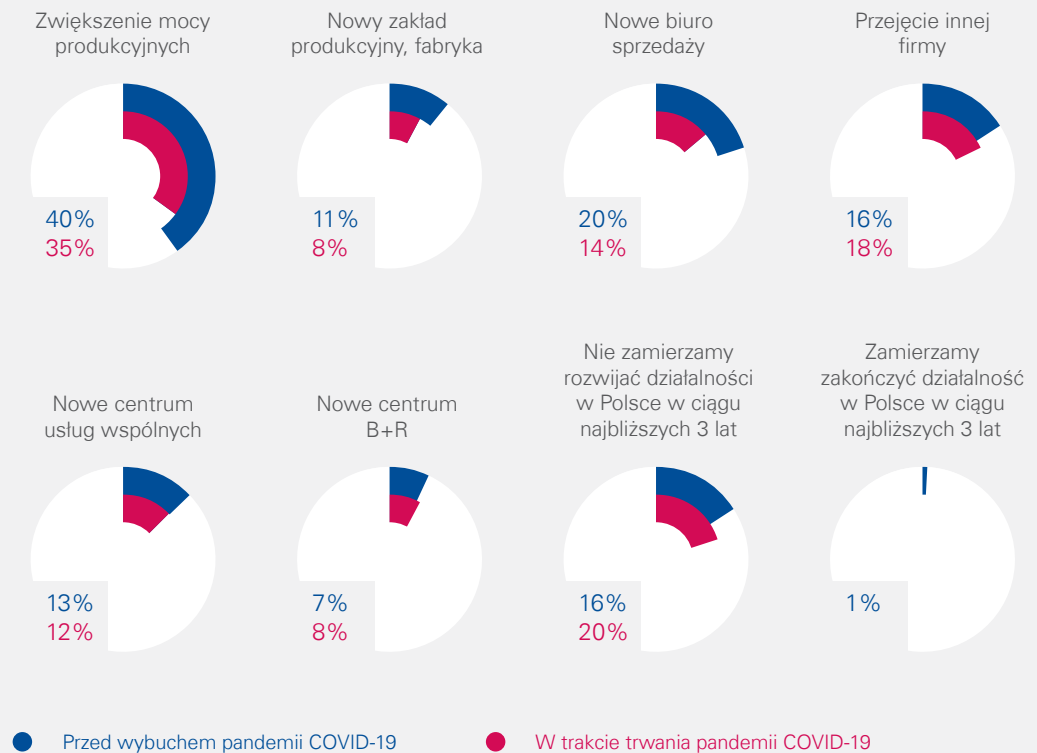
Przed wybuchem pandemii COVID-19 40% firm amerykańskich działających w Polsce, które wzięły udział w badaniu potwierdziło, że w ciągu najbliższych 3 lat zamierza zwiększyć zdolności produkcyjne, 20% zadeklarowało otwarcie nowego biura sprzedaży, a 11% planowało stworzenie na terenie Polski nowego zakładu produkcyjnego. Zaledwie 16% respondentów przyznało, że ich firma nie planowała rozwijania obecnej skali działalności w perspektywie najbliższych lat.

W wyniku wybuchu pandemii COVID-19 sytuacja uległa zmianie. Warto jednak zaznaczyć, że pomimo trwającej pandemii, zdecydowana większość firm podtrzymuje swoje plany. W perspektywie najbliższych 3 lat 35% firm chce zwiększyć zdolności produkcyjne, a 18% przedsiębiorstw planuje przejąć inną spółkę. Z kolei, 14% respondentów ma w planach otwarcie nowego biura sprzedaży, zaś 8% wybudowanie nowej fabryki lub zakładu produkcyjnego. Od wybuchu pandemii COVID-19 o 4 p.p. do 20% wzrósł odsetek firm, które przyznały, że w ciągu 3 lat nie planują rozwijać nad Wisłą swojej obecnej działalności.

I Cele inwestycyjne firm amerykańskich w Polsce w perspektywie najbliższych 3 lat

Wśród najczęściej wymienianych, innych niż wskazanych powyżej celów inwestycyjnych na następne 3 lata, podczas I tury badania przedsiębiorcy wskazywali przede wszystkim na zwiększenie bazy klientów, podniesienie jakości oferowanych usług, zmianę biura, dokonywanie inwestycji portfelowych, dostosowanie firmy do zmian technologicznych, budowę nowych marek, wprowadzenie nowych technologii czy wprowadzenie na rynek nowych produktów.

W czasie II tury badania firmy wymieniały, takie cele inwestycyjne w nadchodzących 3 latach, jak: zwiększenie zatrudnienia, modernizację linii produkcyjnych, rozbudowę istniejących zakładów produkcyjnych, inwestycje w infrastrukturę, zakup nowych maszyn i urządzeń oraz podejmowanie większej liczby działań proekologicznych, charytatywnych oraz CSR-owych.

Klimat inwestycyjny w Polsce zdaniem amerykańskich przedsiębiorców

---

Sytuacja makroekonomiczna zdaniem przedsiębiorców w perspektywie najbliższych 3 lat

---

1 WZROST GOSPODARCZY

Na początku 2020 roku, przed wybuchem pandemii COVID-19, ponad połowa firm (53%) z kapitałem amerykańskim działających na polskim rynku wyrażała pesymizm w oczekiwaniach co do wzrostu gospodarczego w perspektywie najbliższych 3 lat. Wówczas 48% respondentów uznało, że wzrost gospodarczy ulegnie pogorszeniu, 5% wskazało na jego zdecydowane pogorszenie. Z kolei 29% respondentów twierdziło, że pozostanie on bez zmian, a zaledwie 16% przedstawicieli amerykańskich firm w Polsce wyraziło przekonanie o poprawie wzrostu gospodarczego w ciągu nadchodzących 3 lat.

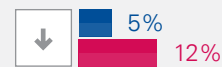
Wybuch pandemii COVID-19 zrewidował te prognozy tylko w zakresie oczekiwań co do spadku PKB. Obecnie podobny odsetek firm (52%) uważa, że wzrost gospodarczy w Polsce pogorszy się w perspektywie 3 najbliższych lat. W tej grupie wzrosła jednak liczba odpowiedzi wskazujących na przekonanie, że wzrost gospodarczy ulegnie zdecydowanemu pogorszeniu (z 5% do 12%), a spadł z 48% do 40% udział tych, którzy twierdzili, że wzrost gospodarczy pogorszy się.

2 OBCIĄŻENIA FISKALNE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Większość firm biorących udział w badaniu jest zgodna co do tego, że w ciągu najbliższych 3 lat obciążenia fiskalne przedsiębiorstw ulegną pogorszeniu. Na początku roku, zanim gospodarka zaczęła mierzyć się ze skutkami pandemii COVID-19, 62% firm biorących udział w badaniu, uznało, że obciążenia fiskalne przedsiębiorstw ulegną pogorszeniu, zaś 19% prognozowało zdecydowane pogorszenie obciążeń fiskalnych. Obecnie już 59% przedsiębiorstw uważa, że w ciągu nadchodzących 3 lat pogorszy się klimat inwestycyjny w Polsce pod względem obciążeń fiskalnych przedsiębiorców. Z kolei 25% firm amerykańskich uważa, że obciążenia fiskalne ulegną zdecydowanemu pogorszeniu. Pomiędzy dwoma turami badania o 4 p.p. spadła liczba przedsiębiorstw zdaniem, których w ciągu najbliższych 3 lat poziom obciążeń fiskalnych w Polsce pozostanie bez zmian.

Wzrost gospodarczy

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Obciążenia fiskalne dla przedsiębiorców

Zdecydowanie się pogorszą

Pogorszą się

Pozostaną bez zmian

Poprawią się

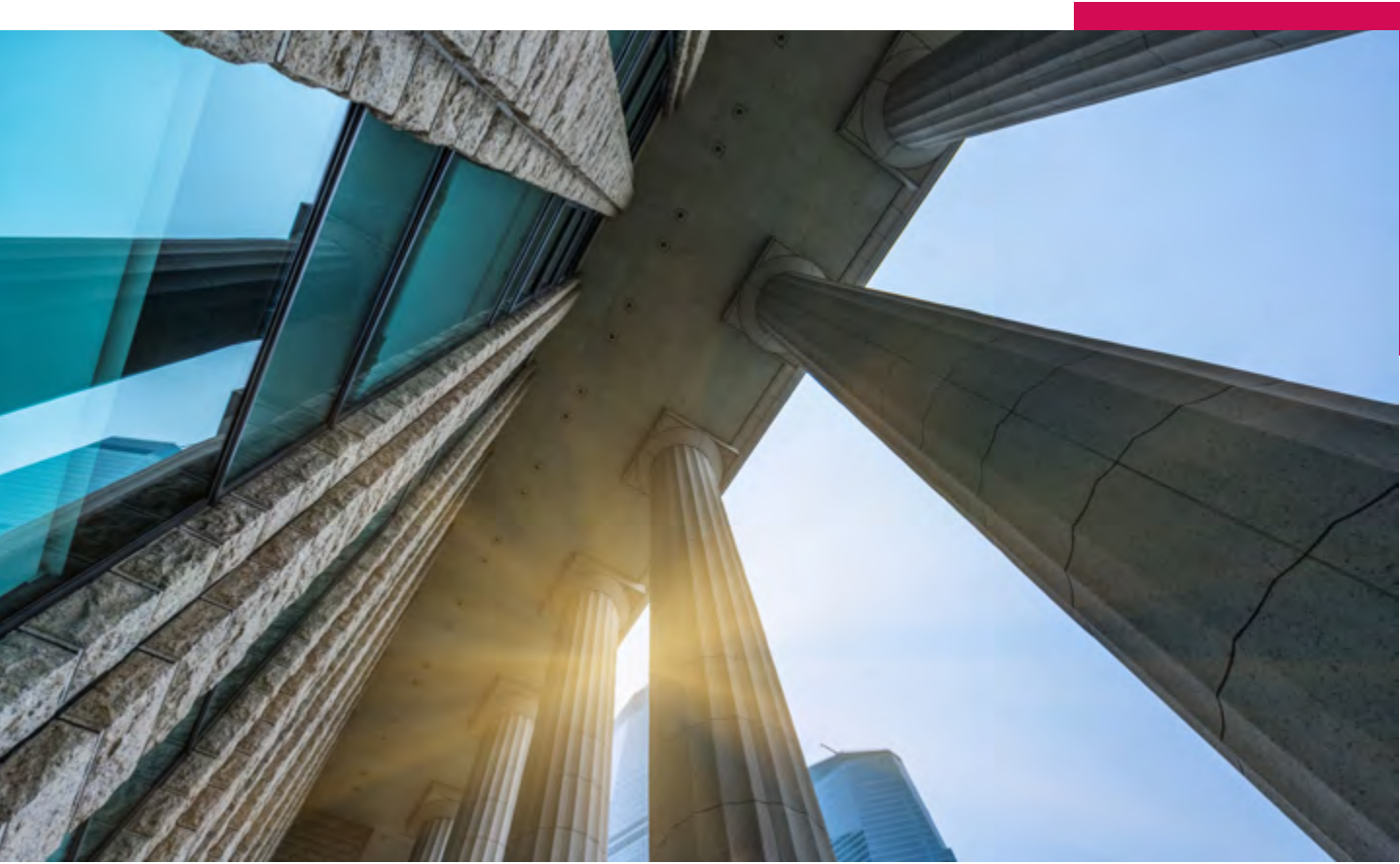
Zdecydowanie się poprawią

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Instytucje publiczne w perspektywie najbliższych 3 lat

1 ROLA FIRM W TWORZENIU PRAWA

Połowa przedstawicieli firm z kapitałem amerykańskim na polskim rynku zarówno przed wybuchem pandemii COVID-19, jak również w trakcie jej trwania uznała, że rola firm w tworzeniu prawa ulegnie pogorszeniu w perspektywie nadchodzących 3 lat. Warto zwrócić uwagę, że aż o 7 p.p. w stosunku do pierwszej edycji badania (początek 2020 r.) wzrósł odsetek firm, które uważają, że rola firm w tworzeniu prawa ulegnie poprawie.

2 CZAS POTRZEBNY NA WPROWADZENIE NOWYCH PRZEPISÓW W ŻYCIU

Rola firm w tworzeniu prawa przejawia się również w czasie, który mają one, aby dostosować się do zmian mających wejść w życie. Zdaniem 44% firm biorących udział w badaniu w czasie trwania pandemii, w ciągu trzech lat czas potrzebny na wprowadzenie nowych przepisów w życie pozostanie bez zmian. Niecała 1/3 firm uważa, że ulegnie on pogorszeniu, a kolejne 9% deklaruje zdecydowane pogorszenie sytuacji w tym zakresie. W czasie trwania pandemii COVID-19 13% uczestników badania spodziewa się poprawy, wobec 9% firm, które wyraziły takie przekonanie w pierwszej turze badania na początku roku.

Rola firm w tworzeniu prawa

Zdecydowanie się pogorszy

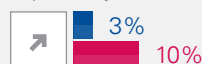
Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Czas potrzebny na wprowadzenie nowych przepisów w życie

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Biurokracja w prowadzeniu biznesu

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Efektywność przepisów prawnych

Zdecydowanie się pogorszy

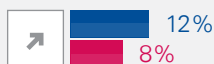
Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

3 BIUROKRACJA W PROWADZENIU BIZNESU

Przed wybuchem pandemii COVID-19 9% firm biorących udział w badaniu wyrażało przekonanie, że w ciągu najbliższych trzech lat sytuacja dot. biurokracji w prowadzeniu biznesu ulegnie poprawie lub zdecydowanej poprawie. 34% przedstawicieli firm z kapitałem amerykańskim uznało na początku roku, że poziom biurokracji w prowadzeniu biznesu pozostanie bez zmian. Blisko 6 na 10 spodziewało się z kolei pogorszenia sytuacji. W czasie drugiej tury badania, odsetek firm, które w ciągu nadchodzących trzech lat spodziewa się pogorszenia lub zdecydowanego pogorszenia wyniósł 52%. Z kolei 14% respondentów spodziewa się poprawy, a kolejne 2% zdecydowanej poprawy w zakresie biurokracji w prowadzeniu biznesu.

4 EFEKTYWNOŚĆ PRZEPISÓW PRAWNYCH

Dość pesymistyczne oczekiwania firm na temat poprawy efektywności przepisów prawa, wynoszące zaledwie 12% w opinii firm na początku 2020 roku, dodatkowo wyhamowała pandemia koronawirusa. Obecnie zaledwie 9% firm z kapitałem amerykańskim na polskim rynku, które wzięły udział w badaniu uważa, że efektywność przepisów prawnych ulegnie poprawie w ciągu nadchodzących 3 lat. Zdaniem blisko połowy firm (46% wskazań) efektywność przepisów nie ulegnie zmianie, a 45% spodziewa się ich pogorszenia, z czego 13% respondentów prognozuje ich zdecydowane pogorszenie.

5 TECHNOLOGIE INFORMATYCZNE W OBSŁUDZE ADMINISTRACYJNEJ (E-USŁUGI)

Technologie informatyczne rozwijają się nieprzerwanie od wielu lat. W ostatnim okresie ich rozwój był bardzo dynamiczny, a pojawienie się koronawirusa tego rozwoju nie zatrzyma. Jeszcze przed pojawieniem się pandemii w Polsce, większość firm z kapitałem amerykańskim prognozowała, że w ciągu nadchodzących 3 lat technologie informatyczne używane w obsłudze administracyjnej ulegną poprawie lub zdecydowanej poprawie. Obecnie już 85% firm prognozuje poprawę lub zdecydowaną poprawę w zakresie oferowanych e-usług w Polsce w ciągu najbliższych 3 lat. Wydają się, że jest to jeden z niewielu obszarów, któremu pandemia COVID-19, nie tylko nie przeszkodzi w planowanym wzroście, ale zdecydowanie ten wzrost przyspieszy.

6 REAGOWANIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ NA ZMIANY

Wybuch pandemii COVID-19 zdaniem firm biorących udział w badaniu nie powinien znacząco zmienić sposobu, w jaki administracja publiczna będzie reagowała na zmiany. W czasie trwania pandemii COVID-19 63% respondentów badania uznało, że reakcje administracji publicznej na zmiany nie ulegną żadnym zmianom. Przed wybuchem pandemii taką opinię wyrażało 60% firm. Niewielki wzrost można zaobserwować w przypadku prognozowanej poprawy w reakcjach administracji na zmiany.

Technologie informatyczne w obsłudze administracyjnej (e-usługi)

Zdecydowanie się pogorszą

Pogorszą się

Pozostaną bez zmian

Poprawią się

Zdecydowanie się poprawią

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Reagowanie administracji publicznej na zmiany

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Rynek pracy w perspektywie nadchodzących 3 lat

---

1 DOSTĘPNOŚĆ PRACOWNIKÓW

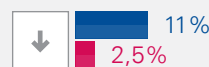
Na początku 2020 roku, przed wybuchem pandemii COVID-19 blisko połowa ankietowanych firm prognozowała, że w perspektywie nadchodzących 3 lat, dostępność pracowników na polskim rynku ulegnie pogorszeniu, z czego 11% ankietowanych uważało, że pogorszenie dostępności pracowników będzie znaczące. 17% respondentów wyraziło przekonanie, że w omawianym okresie dostępność specjalistów ulegnie poprawie. Wybuch pandemii spowodował jednak zmianę przewidywań. Obecnie zaledwie 1/4 firm spodziewa się gorszej dostępności pracowników w perspektywie najbliższych 3 lat. Blisko 4 na 10 przedstawicieli organizacji z amerykańskim kapitałem deklaruje, że ich zdaniem dostępność pracowników w nadchodzących latach będzie lepsza lub ulegnie zdecydowanej poprawie. Zdaniem 34% firm przed wybuchem pandemii oraz 36% respondentów w trakcie trwania pandemii, dostępność pracowników pozostanie w ciągu najbliższych trzech lat bez zmian.

2 KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW

Wykształcenie i kwalifikacje pracowników od wielu lat są jednym z czynników, które zwiększają atrakcyjność Polski, jako miejsca do rozpoczęcia nowej inwestycji. Jednocześnie z roku na rok kwalifikacje pracowników poprawiają się, podnosząc konkurencyjność oraz jakość świadczonych usług. Z odpowiedzi ankietowanych firm wynika, że wybuch pandemii może mieć pozytywny skutek w przypadku zdobywania odpowiednich kwalifikacji przez pracowników. Przed wybuchem COVID-19 30% respondentów uważało, że w ciągu 3 lat kwalifikacje pracowników ulegną poprawie lub zdecydowanej poprawie. Obecnie już 45% firm wyraża takie przekonanie.

Dostępność pracowników

Zdecydowanie się pogorszy

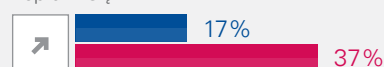
Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Kwalifikacje pracowników

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

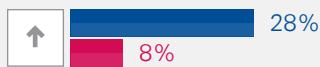
Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Koszty pracy

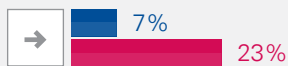
Zdecydowanie wzrosną

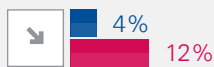
Wzrosną

Pozostaną bez zmian

Spadną

Zdecydowanie spadną

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Łatwość zatrudniania cudzoziemców (długość procedury administracyjnej)

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

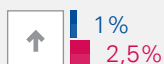
Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

3 KOSZTY PRACY

Przed wybuchem pandemii COVID-19 89% firm z kapitałem amerykańskim w Polsce odpowiedziało, że ich zdaniem w ciągu najbliższych 3 lat koszty pracy w Polsce wzrosną lub zdecydowanie wzrosną. Jednocześnie zaledwie 7% prognozowało utrzymanie się kosztów pracy w Polsce na niezmiennym poziomie.

W wyniku wybuchu pandemii COVID-19 część firm zmieniła zdanie co do wzrostu kosztów pracy – zdaniem 63% respondentów koszty pracy w Polsce w ciągu 3 lat wzrosną lub zdecydowanie wzrosną. Wyniki te wskazują, że generalnie oczekuje się wzrostu wynagrodzeń, choć po wybuchu pandemii wiele firm zmieniło zdanie i uznało, że jednak wynagrodzenia pozostaną bez zmian lub spadną. 14% ankietowanych firm wyraża przekonanie, że w ciągu najbliższego czasu koszty pracy ulegną poprawie lub zdecydowanej poprawie. Natomiast blisko 1/4 respondentów uważa, że omawiane koszty pozostaną na niezmiennym poziomie.

4 ZATRUDNIANIE CUDZOZIEMCÓW

Wybuch pandemii COVID-19 nie wpłynął znacząco na postrzeganie przez respondentów kwestii związanych z poprawą lub pogorszeniem sytuacji związanych z zatrudnianiem cudzoziemców w Polsce. Ponad połowa respondentów bez względu na moment przeprowadzania badania uważa, że w perspektywie najbliższych 3 lat łatwość zatrudniania cudzoziemców nie ulegnie żadnym zmianom.

IV.

Rynek kapitałowy

1 DOSTĘPNOŚĆ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DLA BIZNESU

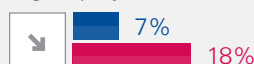
Przed pojawieniem się pandemii 66% ankietowanych firm z kapitałem amerykańskim uważało, że w ciągu najbliższych 3 lat dostępność instrumentów finansowych przeznaczonych dla przedsiębiorców nie ulegnie zmianie. Większej dostępności instrumentów finansowych spodziewało się 24% przedsiębiorstw. Zaledwie 7% uznało, że ich dostępność może być trudniejsza. Obecnie, kiedy pandemia COVID-19 negatywnie oddziałuje na większość gałęzi przemysłu i usług, 18% ankietowanych przedsiębiorców uznało, że można się spodziewać pogorszenia dostępności instrumentów finansowych przeznaczonych dla biznesu. 29% z nich prognozuje lepszą dostępność omawianych instrumentów finansowych, natomiast blisko połowa uważa, że ich dostępność w ciągu najbliższych 3 lat nie ulegnie zmianom.

Dostępność instrumentów finansowych dla biznesu

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Edukacja

1 JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Duże zmiany można zaobserwować pomiędzy dwoma turami badania w zakresie prognozowanej jakości kształcenia. Przed wybuchem pandemii 1/3 firm biorących udział w badaniu uznała, że jakość kształcenia w Polsce poprawi się. Blisko połowa respondentów (47% wskazań) prognozowała utrzymanie jakości kształcenia na niezmiennym poziomie. Obecnie, w trakcie trwania pandemii COVID-19, 28% firm obawia się pogorszenia jakości nauki, a kolejne 5% uważa, że jakość kształcenia ulegnie zdecydowanemu pogorszeniu. Podobnie jak przed wybuchem pandemii, taki sam odsetek firm (47%) uważa, że w najbliższych 3 latach jakość kształcenia w Polsce nie zmieni się.

2 WSPÓŁPRACA BIZNESU Z UCZELNIAMI

64% firm amerykańskich w Polsce zadeklarowało w 2018 roku aktywną współpracę ze szkołami i uczelniami w Polsce¹. Na początku 2020 roku blisko połowa ankietowanych amerykańskich firm prognozowała poprawę w zakresie współpracy biznesu z uczelniami, a zdaniem 44% respondentów współpraca w ciągu najbliższych 3 lat miała pozostać na niezmiennym poziomie. Podczas drugiej tury badania, w czasie trwania pandemii, 60% firm prognozuje utrzymanie współpracy biznesu z uczelniami na niezmiennym poziomie, a 27% uważa, że w nadchodzących latach taka współpraca ulegnie poprawie.

¹ Raport KPMG w Polsce i AmCham pt. „Inwestycje amerykańskie w Polsce. Partnerstwo dla sukcesu na kolejne 100 lat!” Data wydania: kwiecień 2018 roku.

Jakość kształcenia

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Współpraca biznesu z uczelniami

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

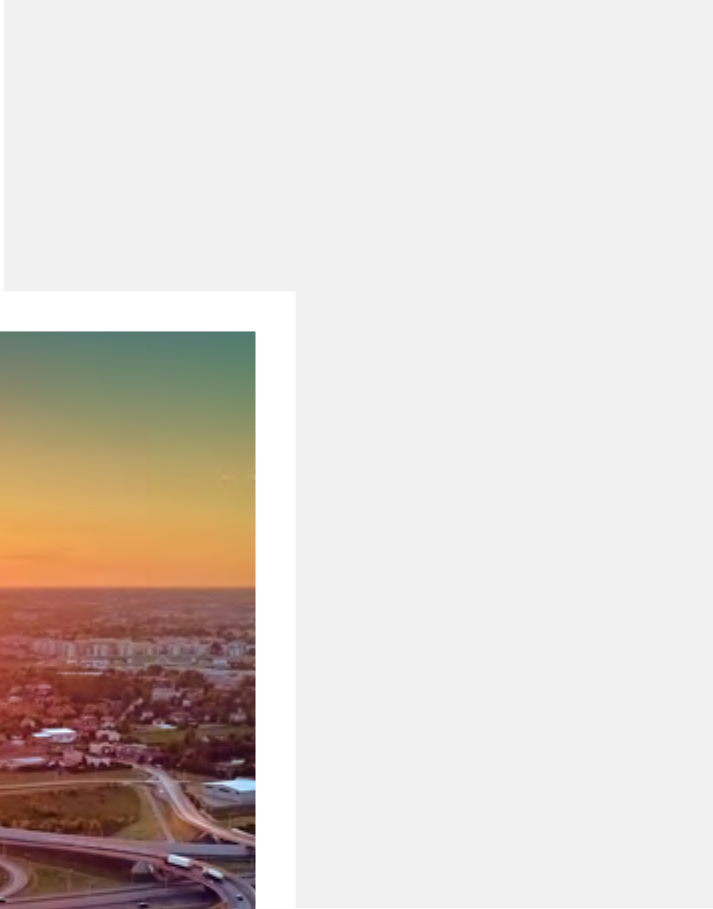
Zdecydowanie się poprawi

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Infrastruktura

1 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Zdaniem amerykańskich przedsiębiorstw działających na polskim rynku, wybuch pandemii COVID-19 może wyhamować tempo powstawania infrastruktury transportowej. Przed wybuchem pandemii 75% firm biorących udział w badaniu spodziewało się w ciągu 3 lat poprawy lub znaczącej poprawy infrastruktury transportowej w Polsce. Blisko 1/4 firm uznała, że infrastruktura pozostanie na niezmiennym poziomie. Obecnie 61% przedsiębiorstw spodziewa się poprawy lub znaczącej poprawy infrastruktury transportowej, a ponad 1/3 firm uważa, że w ciągu 3 lat jej stan się nie zmieni.

2 POŁĄCZENIA MIĘDZYNARODOWE

Bez wątplenia, branża lotnicza jest jedną z tych gałęzi gospodarki, która odczuwa skutki gospodarcze wywołane przez COVID-19 w najbardziej dotkliwym stopniu. Przed wybuchem pandemii rynek lotniczy w Polsce rósł z roku na rok. Coraz większa liczba przewoźników lotniczych oferowała podróże w wielu międzynarodowych i międzykontynentalnych kierunkach. Nie jest zaskoczeniem, że przed wybuchem pandemii 76% firm amerykańskich działających w Polsce, spodziewało się dalszej poprawy, a nawet zdecydowanej poprawy w kwestii połączeń międzynarodowych oferowanych z Polski. Wybuch pandemii, zamknięcie granic, spadek popytu na podróże zagraniczne, spowodował, że dramatycznie spadło zapotrzebowanie na podróże. Obecnie już zaledwie 37% firm spodziewa się w perspektywie najbliższych 3 lat poprawy, a kolejne 7% znaczącej poprawy w zakresie oferowanych połączeń międzynarodowych. 38% ankietowanych firm uważa, że poziom oferowanych połączeń pozostanie na niezmiennym poziomie, natomiast 18% respondentów prognozuje, że rynek ulegnie pogorszeniu lub jego pogorszenie będzie znaczne.

Infrastruktura transportowa

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

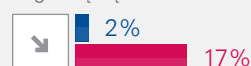
● W trakcie trwania pandemii COVID-19

Połączenia międzynarodowe

Zdecydowanie się pogorszą

Pogorszą się

Pozostaną bez zmian

Poprawią się

Zdecydowanie się poprawią

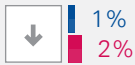

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

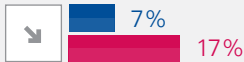
● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Infrastruktura użyteczności publicznej

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

3 INFRASTRUKTURA UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Przed wybuchem pandemii COVID-19 w Polsce, 47% firm z kapitałem amerykańskim prognozowało, że infrastruktura użyteczności publicznej w Polsce pozostanie na takim samym poziomie. Niewiele ponad 40% respondentów uznało, że sytuacja w dostępie do infrastruktury typu sieci przesyłowe prądu, wody czy odbiór ścieków poprawi się. Pogorszenia sytuacji w perspektywie nadchodzących lat spodziewało się zaledwie 7% firm na początku 2020 roku. Obecnie, już 17% przedsiębiorstw amerykańskich obawia się, że w ciągu 3 lat sytuacja związana z opisywaną infrastrukturą w Polsce ulegnie pogorszeniu. 41% ankietowanych uważa, że sytuacja nie ulegnie zmianie, natomiast 37% respondentów spodziewa się w najbliższych latach poprawy infrastruktury użyteczności publicznej.

VII.

Rynek zbytu

1 POPYT KRAJOWY

Jeszcze przed wybuchem pandemii COVID-19 na początku 2020 roku blisko połowa firm amerykańskich prognozowała, że popyt krajowy w Polsce w nadchodzących latach pozostanie na niezmiennym poziomie. Spadku zainteresowania po stronie kontrahentów lub konsumentów spodziewało się 26% respondentów. Obecnie do 38% spadł odsetek respondentów, którzy prognozują pozostanie popytu krajowego na niezmiennym poziomie. Jednocześnie więcej respondentów obawia się jego pogorszenia w porównaniu z początkiem roku. Warto zauważyć, że zarówno przed wybuchem pandemii, jak i w trakcie jej trwania tyle samo firm (23%) spodziewa się wzrostu popytu krajowego w ciągu najbliższych 3 lat. Zdecydowanej poprawy popytu spodziewało się w styczniu 2020 r. 2% respondentów, a obecnie 4% przedstawicieli firm amerykańskich.

Popyt krajowy

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Popyt zagraniczny

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I Dostęp do rynków zagranicznych

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

2 POPYT ZAGRANICZNY

Co do popytu na rynku zagranicznym, zdanie respondentów szczególnie się nie zmieniło. Zarówno przed wybuchem pandemii, jak i w trakcie jej trwania blisko 1/3 firm zadeklarowała, że w ciągu 3 lat popyt zagraniczny spadnie. Podobny odsetek respondentów, również bez względu na moment przeprowadzania badania uznał, że popyt zagraniczny pozostanie na niezmiennym poziomie. W porównaniu z pierwszą turą badania zmniejszył się odsetek respondentów prognozujących wzrost popytu zagranicznego (24% wskazań na poprawę oraz 3% wskazań na jego zdecydowaną poprawę).

3 DOSTĘP DO RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

Na początku 2020 roku 52% firm biorących udział w badaniu wyraziło opinię, że w nadchodzących 3 latach dostęp do rynków zagranicznych nie ulegnie zmianie. W trakcie trwania pandemii odsetek takich firm spadł do 42%. Obecnie, w trakcie trwania pandemii 26% firm uważa, że w ciągu następnych 3 lat pogorszy się dostęp do rynków zagranicznych. W obu turach badania 28% respondentów uznało, że dostęp do zagranicznych rynków poprawi się lub zdecydowanie poprawi się (odpowiednio 3% i 4% w kolejnych edycjach badania).

Innowacyjność

I Ochrona własności intelektualnej

Zdecydowanie się pogorszy

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

I System wsparcia innowacyjności

Pogorszy się

Pozostanie bez zmian

Poprawi się

Zdecydowanie się poprawi

● Przed wybuchem pandemii COVID-19

● W trakcie trwania pandemii COVID-19

1 OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Wydaje się, że wybuch pandemii COVID-19 nie wpłynie negatywnie na ochronę własności intelektualnej w Polsce wg firm biorących udział w badaniu. Blisko 70% respondentów bez względu na moment przeprowadzania badania uznało, że w ciągu 3 lat sytuacja związana z ochroną własności intelektualnej pozostanie na niezmiennym poziomie. Na jej poprawę przed wybuchem pandemii wskazywało 26% firm, obecnie taką opinię wyraża 24% amerykańskich firm działających w Polsce.

2 SYSTEM WSPARCIA INNOWACYJNOŚCI

Podobnie jak w przypadku ochrony własności intelektualnej, pandemia COVID-19 nie będzie miała negatywnego wpływu na system wspierania innowacyjności w Polsce. Nie widać znaczących różnic w odpowiedziach respondentów bez względu na moment przeprowadzania badania. 6 na 10 firm spodziewa się, że system wspierania innowacyjności nie zmieni się w perspektywie najbliższych 3 lat. Z kolei 1/3 respondentów wyraża przekonanie, że system wspierający rozwój innowacyjności firm ulegnie poprawie.

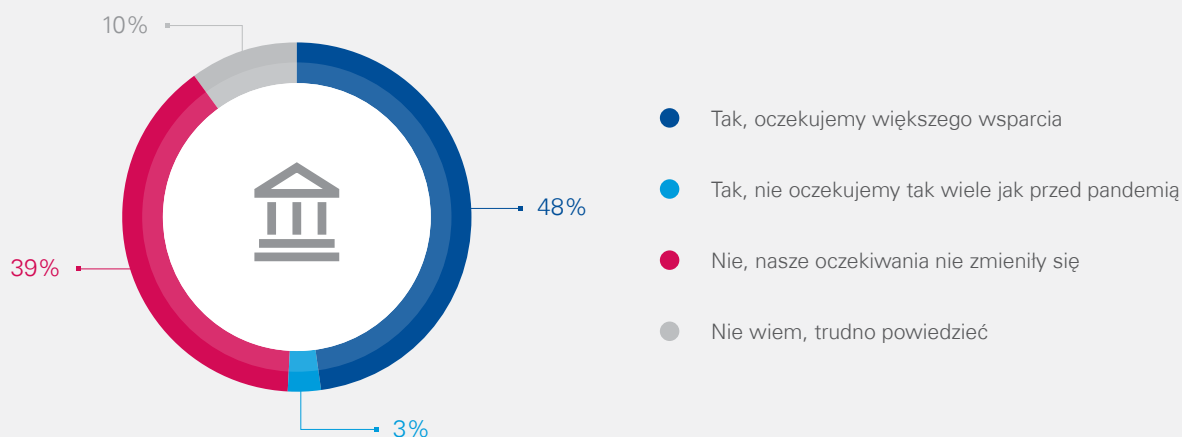
Wpływ pandemii COVID-19 na działalność firm amerykańskich w Polsce

Blisko połowa ankietowanych firm amerykańskich obecnych na polskim rynku zadeklarowała, że w wyniku pojawienia się pandemii COVID-19 oraz negatywnych skutków gospodarczych, jakie ona ze sobą niesie, oczekuje od administracji państwowej większego wsparcia prowadzonej przez te firmy działalności gospodarczej. 39% firm powiedziało, że ich oczekiwania dotyczące wsparcia ze strony administracji państwowej nie uległy zmianie. Co dziesiąta badana firma nie potrafiła odpowiedzieć na temat oczekiwanego wsparcia związanego z pojawieniem się pandemii.

I Czy pandemia COVID-19 spowodowała zmianę oczekiwań co do wsparcia inwestorów zagranicznych ze strony administracji państwowej?

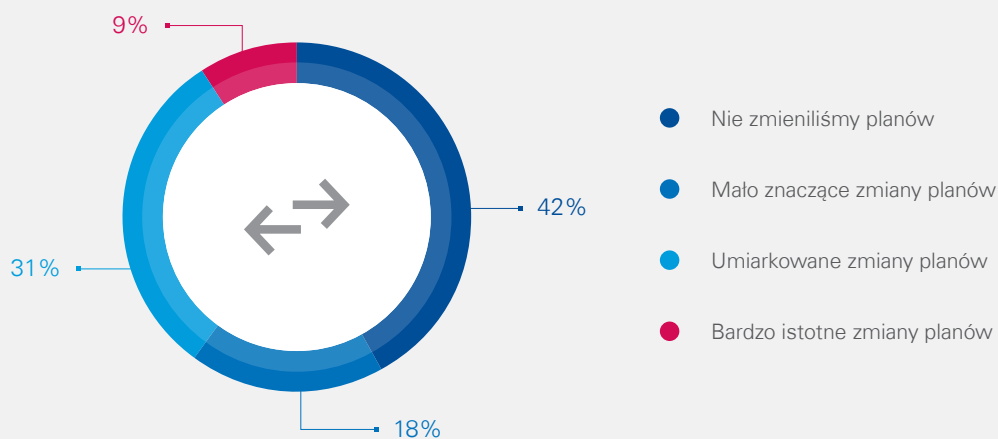

Pandemia COVID-19 spowodowała, że 9% badanych firm przyznało, że obecna sytuacja, w bardzo istotnym stopniu wpłynęła na plany dalszego rozwoju działalności w Polsce. Umiarkowane zmiany wprowadziło 31% przedsiębiorstw. Pozytywnym aspektem jest fakt,

że w przypadku 18% firm wprowadzone zmiany nie były istotne z punktu widzenia prowadzonej działalności, a 42% zadeklarowało, że pandemia COVID-19 nie wymusiła na nich dokonywania żadnych zmian dotyczących dalszego rozwoju działalności w Polsce.

Czy z powodu pandemii COVID-19 firma zmieniła swoje plany co do rozwoju działalności w Polsce?

O badaniu

Pierwsza tura badania została przeprowadzona w okresie styczeń-luty 2020 roku, przed wybuchem pandemii COVID-19. W badaniu wzięło udział 146 firm z kapitałem amerykańskim, które działają na polskim rynku. 98 ankietowanych w I turze badania przedsiębiorstw to firmy członkowskie Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce. Pozostałe 48 ankietowanych przedsiębiorstw nie należy do AmCham.

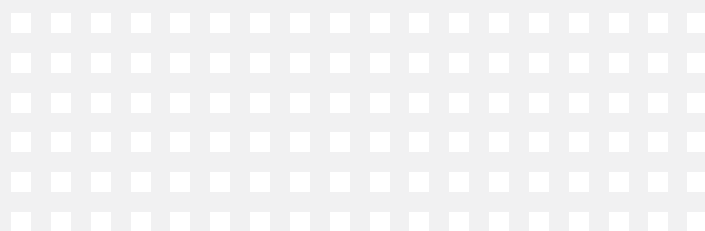
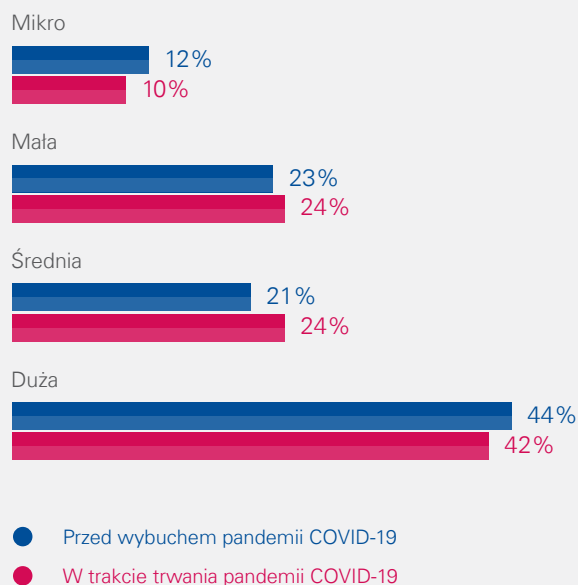
Druga tura badania została przeprowadzona w trakcie trwania pandemii COVID-19 w październiku 2020 roku na próbie 119 firm amerykańskich. Wśród respondentów 81 firm stanowili członkowie AmCham, pozostałe 38 firm nie należy do Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce.

Obie tury badania firm członkowskich AmCham przeprowadzono za pomocą metody CAWI. Realizacja badania pozostałych firm amerykańskich w Polsce odbywała się za pomocą metody CATI, którą realizowała firma Norstat. W obu turach badania ankietowe firmy zostały poproszone o wyrażenie swojej opinii na temat prognozowanego klimatu inwestycyjnego w Polsce w perspektywie najbliższych 3 lat. W II turze badania ankietowani przedsiębiorcy zostali zapytani o wskazanie wpływu pandemii COVID-19 na plany rozwoju biznesu w Polsce.

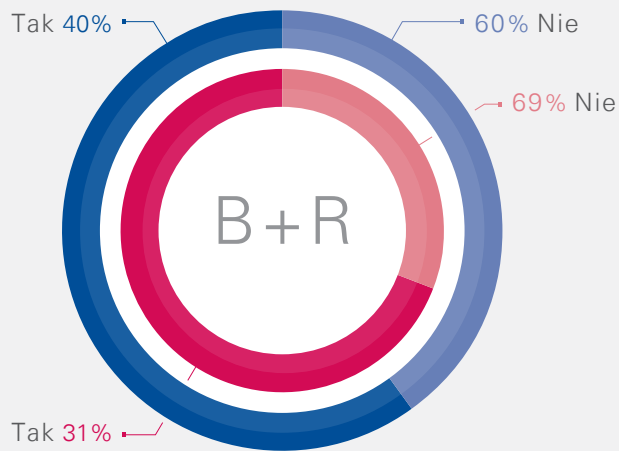

Informacje o badanych firmach

Wielkość firmy

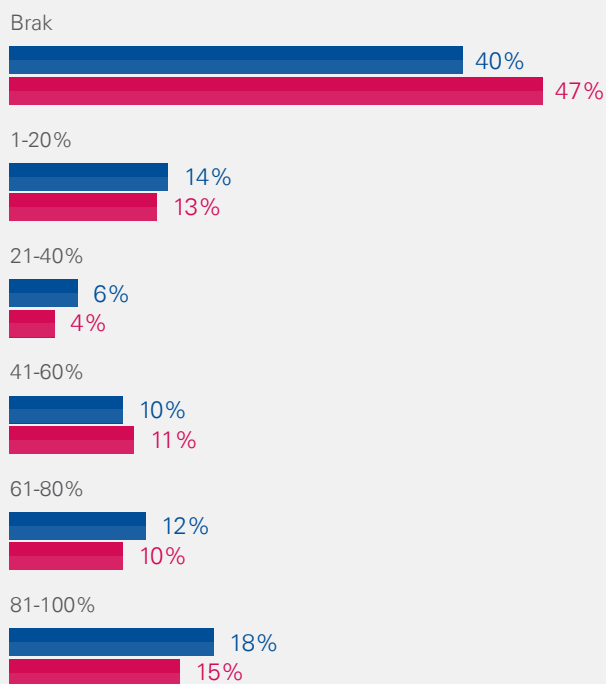

Czy firma prowadzi w Polsce prace B+R

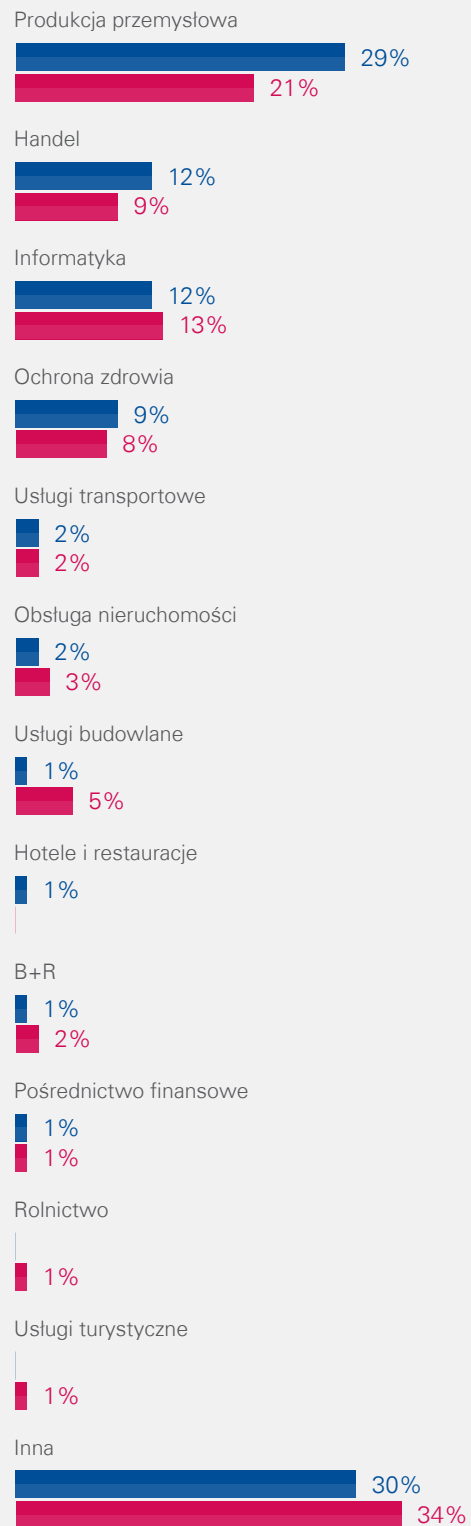
- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Udział eksportu w przychodach firmy

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Branża, w której działa firma

- Przed wybuchem pandemii COVID-19
- W trakcie trwania pandemii COVID-19

Kontakty

Amerykańska Izba Handlowa w Polsce

ul. Twarda 18
00-105 Warszawa
T: +48 22 520 59 99
E: office@amcham.pl

Tony Housh

Prezes Rady Dyrektorów

Dorota Dąbrowska-Winterscheid

Dyrektor Zarządzająca

dr hab. Eliza Przeździecka

Kierownik ds. badań ekonomicznych

amcham.pl

Oddziały Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce

AmCham Gdańsk

Joanna Bojarska-Buchcic

T: +48 501 732 916
E: gdansk@amcham.pl

AmCham Kraków & Katowice

Mateusz Jurczyk

T: +48 690 057 660
E: mateusz.jurczyk@amcham.pl,
krakow@amcham.pl

AmCham Wrocław

Monika Ciesielska-Mróz

T: +48 665 299 910
E: amcham.wroclaw@pmgroup-global.com

KPMG w Polsce

Stacy Ligas

Senior Partner, CEO

E: stacyligas@kpmg.pl

dr Magdalena Maruszczak

Marketing i Komunikacja

Dyrektor

E: mmaruszczak@kpmg.pl

KPMG.pl

Biura KPMG w Polsce

Warszawa

ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa
T: +48 22 528 11 00
F: +48 22 528 10 09
E: kpmg@kpmg.pl

Kraków

ul. Opolska 114
31-323 Kraków
T: +48 12 424 94 00
F: +48 12 424 94 01
E: krakow@kpmg.pl

Poznań

ul. Roosevelta 22
60-829 Poznań
T: +48 61 845 46 00
F: +48 61 845 46 01
E: poznan@kpmg.pl

Wrocław

ul. Szczytnicka 11
50-382 Wrocław
T: +48 71 370 49 00
F: +48 71 370 49 01
E: wroclaw@kpmg.pl

Gdańsk

al. Zwycięstwa 13a
80-219 Gdańsk
T: +48 58 772 95 00
F: +48 58 772 95 01
E: gdansk@kpmg.pl

Katowice

ul. Francuska 36
40-028 Katowice
T: +48 32 778 88 00
F: +48 32 778 88 10
E: katowice@kpmg.pl

Łódź

ul. Składowa 35
90-127 Łódź
T: +48 42 232 77 00
F: +48 42 232 77 01
E: lodz@kpmg.pl